

«St. Olav utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Oppsigelser må være eksp. i hende seinest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 99347. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: «Ved Lammets bryllupsbord.» — Kjenn din religion. — Antiquitates Christianae. — Via Appia. — Bønnens Apostolat. — Påskesolen danser. — Enhver fugl synger med sitt nebb. — Katolsk kristenliv. — Katolsk rundskue.

„Ved Lammets bryllupsbord.“

Av

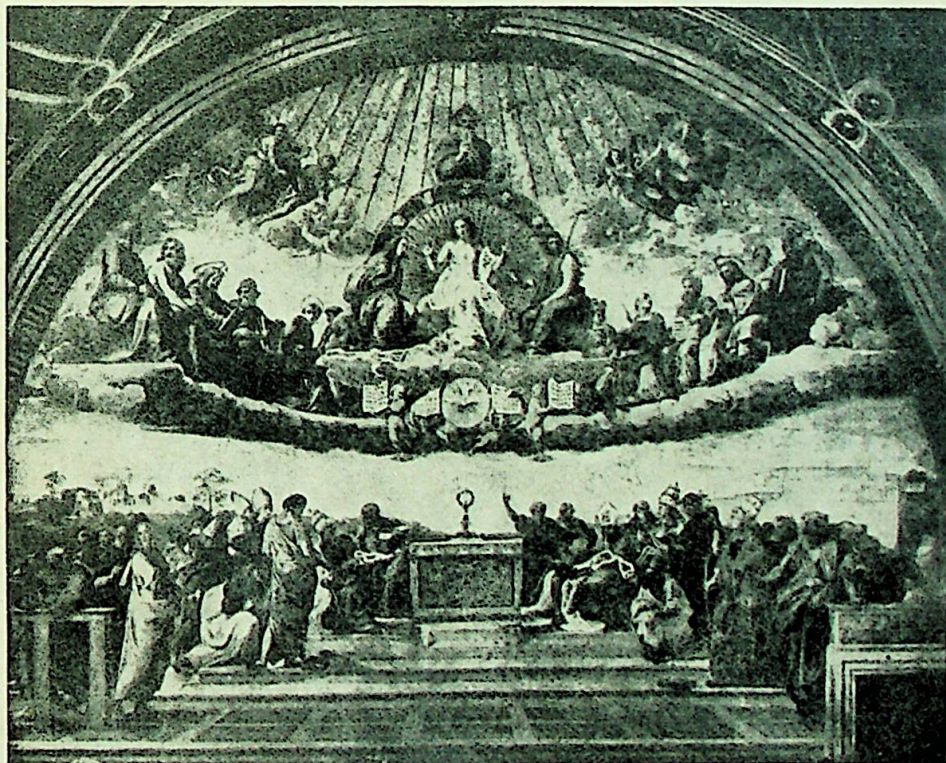
msgr. dr.

K. KJELSTRUP

«Salige er de som er kalt til Lammets bryllupsmåltid.» (Apenb. 19, 9.)

I en av Vatikanets saler er der et berømt veggmaleri som ingen ringere enn den store Rafael har malt. Midt på et stort bord ser man en strålende monstrans, med den hvite hellige hostie i overjordisk glans. Rundt bordet er der gruppert en skare ærefryktingytende menn, hvis alvorlige miner tydelig viser at himmelbrødet i monstransen er gjenstand for deres drøftelser. Noen står i lengre avstand fra Sakramentet, andre står nærmere. Jo mindre avstanden er fra dette «troens mysterium» (1. Tim. 3, 9), jo større er den begeistring som stråler i blikket og den glede som forklarer ansiktet.

Det må i sannhet ha vært en uforglemmelig og forunderlig dag for apostlene, denne første hellige skjærtorsdag.

Rafael: «Disputa».

Det led mot aften, og Jerusalems tårn og tinder lyste i den nedgående sols purpurglød. Oppe på Sion tentes også lysene litt etter litt. Vi ser foran oss en festlig smykket sal, hvor tretten menn er samlet omkring et stort bord for å nyte påskelammet etter jødisk skikk. Midt i kretsen står Frelseren med ansiktet preget av stundens høyhet og alvor. Før han

mottar bloddåpen og tømmer lidelsens bitre kalk til verdens frelse, vil han enno en gang vise sin forbarmende kjærlighet i et overveldende og uforglemmelig lys. Så tar han da det usyrede brød som ligger foran ham på bordet, løfter blikket mot himmelen, velsigner brødet, bryter det og rekker sine disipler det med ordene: «Ta og spis — dette er mitt legeme.» Så løfter han kalken, velsigner den og rekker den til sine disipler idet han sier: «Drikk alle herav, ti dette er det nye testaments kalk i mitt blod som skal utgytes for eder til syndenes forlatelse.»

Store, betydningsfulle ord som siden i århundre etter århundre skal gjentas av den Nye Pakts prester, og som skal gjentas inntil den ytterste doms basuner lyder over jorden.

«Dette er mitt legeme» og «Dette er mitt blod — så lyder Frelserens ord på denne minneverdige aften. Så veldige disse ord enn lyder, de er dog soleklare. Selv den skarpste tekstkritikk kan ikke få disse ord til å bety annet enn det de sier. Tre evangelister og apostelen Paulus har oppskrevet disse ord, og ingen av dem gir den minste antydning til å ta ordene i en billedlig betydning. I en så viktig sak vilde og måtte Frelseren tale klart og tydelig, ellers vilde han være skyld i at vi henfalt til overtro og avgudsdyrkelse.

Ordene «Dette er mitt legeme» er testamentariske ord, men ved sådanne ord tør det ikke røres. «Et rettsgyldig testament», sier verdensapostelen, «tør ingen omstyrte, heller ikke føyer man noe til» (Gal. 3, 15). Vistnok har der vært falske profeter som har forsøkt å gi disse klare ord en billedlig fortolkning, men Jesu ord vil for alle ærligere bibellesere stå uantastet. «Dette er mitt legeme», sa Jesus. Hvis han hadde ment noe annet, vilde han ha sagt det.

Derfor skriver også apostelen Paulus: «Velsignelsens kalk som vi velsigner, er den ikke meddeling av Kristi blod? Og det brød som vi bryter, er det ikke delaktiggjøring i Herrens legeme?» (1. Kor. 10, 16). Så har altså kirkefaderen Augustin rett når han sier: «Kristus bar seg selv i sine hender, da han med ordene «Dette er mitt legeme» rakte nattverden til sine apostler.» Og vi kan med full rett syngje i en av våre nattverd-salmer:

«Hver kristen som hernede
har sannhets lys erkjent,
må elske og tilbede
Guds alters Sakrament.»

Kanskje den ene eller den annen allikevel vil ryste på hodet og spørre: «Men hvordan kan dette være mulig? Tvinger da virkelig Jesu ord oss til å tilbe Alterets Sakrament?»

La meg fortelle deg en historie fra Guds hellige ord. I Kongenes 4. bok leser vi at profeten Elisa eller som vi sier, Eliseus, under et opphold i byen Jeriko forvandlet dårlig drikkevann til godt. Han tok et kar med salt og gikk ut til oppkommet, kastet saltet ned i vannet og sa: «Så sier Herren: Jeg har git vannet lægedom, og fra no av skal der hverken være død eller fordervelse i det» (4. Kong. 2, 21). Og således var det. Av det dårlige drikkevann ble det suñt og rent vann.

Når slike undere er mulige i naturens rike, hvor-

for skulde de så ikke også være det i den overnaturlige verden? «For Gud er ingen ting umulig» (Luk. 1, 37), sier Skriften — altså heller ikke at brød og vin forvandles til Frelserens legeme og blod. Derfor synger vi:

«Det brød vi ser er kun et slør,
et dekke blott.
Skjult for vår sans er Guddoms glans,
er livets drott.»

Derved blir det også innlysende at Alterets hellige Sakrament i sannhet er et kostelig måltid. Det er et minnemåltid, hvorved minnet om Jesu lidelse blir fornyet. Det sier ikke jeg, men apostelen Paulus som skriver til Korintierne: «Så ofte som I spiser av dette brød og drikker av kalken, forkynner I Herrens død, inntil han kommer igjen» (1. Kor. 11, 26).

Det er også et måltid hvor vi forenes med Kristus, ti Frelseren sier selv: «Den som spiser mitt kjød og drikket mitt blod, han blir i meg og jeg i ham» (Joh. 6, 56). Du har sikkert sett hvordan jernet, når det legges i ilden, antar mer og mer av ildens natur, inntil det er så glødende at det neppe mer kan skjernes fra ilden. Således går det også med oss. Når vi i den hellige kommunion legges i den guddommelige kjærlighets ild, blir vi lik Kristus. Vårt eget vesen blir på en forunderlig måte sammen-smeltet med Den menneskevordne Guds Sønn. Vi kan juble med apostelen Paulus: «Jeg lever, dog ikke jeg, men Kristus lever i meg» (Gal. 2, 20).

Og dette hellige kjærlighetsbånd mellom Kristus og menneskesjelen kaster nødvendigvis — hvem vil kunne nekte det? — også sitt lysskinn på våre med-mennesker. Således blir det hellige måltid også til et foreningsmåltid med brødre og søstre i Kristus. Det er denne sannhet apostelen uttrykker med disse ord: «Fordi det er ett brød, er vi, de mange, ett legeme, vi alle som deltar i det ene brød» (1. Kor. 10, 17).

Har vi så ikke lov å kalle den hellige nattverd for «kjærlighetens sakrament?» Vi blir jo der ett med ham som høytidelig har sagt: «Et nytt bud gir jeg eder, at I skal elske hverandre» (Joh. 13, 14). Når kjærligheten var så offervillig og levende hos de første kristne, kom det sikkert i første rekke derav at de — som det berettes i Apostlenes Gjæringer — daglig gikk til Herrens bord. Og på grunn av den fredens og forsoningens ånd som utgår fra dette store kjærlighetens sakrament, blir det med rette også kalt et «helligjöringsmåltid».

Alle som har maktet store ting i Kristi hellige Kirke, fant kraften til det i Alterets sakrament. Så ledes skriver en av Kirkens store lærere, den hellige Frans av Sales om sine egne erfaringer: «I tre og tyve år har jeg arbeidet og slitt i sjelenes tjeneste, og jeg har vunnet fram til den overbevisning som jeg nesten kan si jeg kan ta og føle på at Alterets hellige Sakrament er den veldigste kraft til å styrke sjelene i det gode og holde dem borte fra det onde, gi dem trøst, mot og oppmuntring — ja, med ett ord forvandle denne verden til en himmel, hvis man mottar det med levende tro og hellig andakt.»

Ja, ved Herrens hellige bord fostrer Kirken sine

Kjenn din religion.

Av A. J. LUTZ. O. P.

XIV. Antikrist.

«Gud er lys og det finnes ikke mørke i ham. (Johs. 1—5.) Men fra skapningens opphav reiste det seg mot Gud en mørkets makt. Blant de engler Gud hadde skapt for å gjøre dem delaktige i sitt lys og i sin herlighet, fantes det et antall som ikke vilde finne seg i å være avhengige av ham for å oppnå sin salighet, hva enten de vegret seg ved å etterstrebe et liv i Gud som oversteg deres naturlige evner eller de vilde oppnå den overnaturlige salighet uten Guds nåde med sin egen kraft. De syndet ved hovmod, og da det ligger i englenes natur som rene ånder at de ved første blick klart erkjenner det riktige og det uriktige i sine handlinger med alle gode og onde

store helter — ikke helter med fysisk kraft, men med sjelsstyrke, helter som rager opp over vår karakterløse tid som Egypts pyramider rager opp over ørkenen. «Ingen er så rik og så sterk», sier en av oldtidens martyrer, den hellige pave Damasus, «som den som bærer Herrens legeme i seg».

Da Frelseren en gang vilde røre en fattig synders hjerte ved Sikems brønn utenfor Samaria, sa han disse betydningsfulle ord: «Dersom du kjente Guds gave, og hvem det er som sier til deg «Gi meg å drikke», da vilde du selv be ham om det, og han vilde gi deg levende vann.» Og hvis Frelseren no vilde løfte på sakramentets slør, da vilde han tale til oss på samme måte: «Dersom I kjente Guds gav, da vilde I forstå at jeg er her for å gjøre eder rike. Ja, I vilde ile med å øse av disse livets kilder, ti her i Alterets hellige Sakrament sprudler det evige livs vannstrømmer som alene kan stille eders sjeles tørst.»

«Jeg lever, dog ikke jeg, men Kristus lever i meg,» skriver apostelen Paulus i brevet til Galaterne (Gal. 2, 20). Og her uttaler han i grunnen bare hva enhver kristen skal forsøke virkeliggjøre i sitt liv. Men hvor blir vi da delaktige i Kristi liv, om ikke nettopp i dette store sakrament? Det er for å leve sitt liv i deg han holder sitt inntog i deg i den hellige kommunion. Det er den bedende Kristus som kommer til deg for å lære deg å elske bønnens liv, det indre, betraktende og forbedende bønneliv.

Det er den offervillige Kristus som oppslår sin bolig i deg. Han vil gjøre deg mer fortrolig med korsvegens offerliv. Han vil lære deg hvordan du skal ta imot de tunge tilskikkelser og gjøre dem verdifulle for himmelen. Da vil du forstå hvordan forsakelse og selvfornektelse kan adle et menneskeliv og gi det en høyhet og sjelsstorhet som intet annet er i stand til.

følger, ble deres første synd en evig synd, et evig opprør som utelukker enhver tanke på anger og bot. Evig forkastet fra Guds ansikt etterstreber de med all sin makt å frata Gud den ære som de hellige engler og andre skapninger gir ham ved lydig å føye seg i hans herredømme, især går deres avindsyke og hatefulle vilje ut på å få menneskene til ulydighet mot Gud, forat de ikke skal oppnå den salighet i himmelen, som de selv evig er utelukket fra.

Mellom Gud og de hellige engler på den ene side og satan og hans onde engler på den annen side, er det en evig motsetning.

«Og det ble en stor kamp i himmelen: Mikael og hans engler kjempet med draken, og draken og hans engler kjempet. Men de kunde ikke stå seg, og deres

Det er den rastløst arbeidende Kristus som i den hellige kommunion holder sitt inntog i deg for å vise deg hvordan det daglige strev kan bli til en gudstjeneste, rik på alt det som fyller sinnet med lykke og fred.

Det er den elskende Kristus som kommer til deg, lengtende etter å gi deg den sanne kjærlighets rikdommer som gjør den jordiske pilegrimsvandring lys og rik, ti i Kristi kjærlighet finnes alene evnen og kraften til å spre sollys omkring seg, så våre omgivelser erfarer den hemmelighetsfulle kraft og selvoppofrelsessevne som utgår fra Kristi kors.

Verden ser på de krsitne og bedømmer kristendommen etter dens bekjenneres feil og brøst og den fornedrelsesskikkelse hvori Guds rike som de tilhører framtrer i denne verden. Men det kommer av at den ikke forstår at det bare er de kristne som lever med og av sin Frelser i Alterets hellige Sakrament som med rette kan betraktes som hans sanne disipler. Orgelbyggeren skal ikke bedømmes etter det halvferdige instrument, men etter det ferdige, som spilt med mesterens hender, fyller Herrens helldom med sine underfulle toner. Kunstneren bør ikke bedømmes etter utkastet til sitt maleri eller til sin statue, men etter det fullendte kunstverk. Således skulde heller ikke kristendommen bedømmes etter de kristne som sjelden eller aldri mottar sin Frelser i Alterets Sakrament, men etter dem som har mottatt den hellige glød fra hans hjerte, og no med iver strever etter å vandre i hans fotspor.

Gud skjenke oss derfor alle den rette forståelse av hvor nødvendig dette livets brød er for oss alle under vår jordiske pilegrimsvandring. Da vil vårt liv bli en helliggjøringens kamp og vi kan med rette si som den store hedningapostel: «Jeg lever, dog ikke jeg, men Kristus levr i meg», si «Salige er de som er kalt til Lammets bryllups nattverd». Amen.

sted ble ikke mer funnet i himmelen.» (Johs. åpenbaring, 12. kap., vers 7—8.)

For himmelens vedkommende er altså mørkets makt overvunnet fra den første stund av. Men kampen fortsetter på jorden hvor innsatsen er menneskenes sjeler. «Og den store drake ble styrtet ned, den gamle orm som kalles djevelen og satan, som dårer hele verden. Han ble styrtet ned på jorden, og hans engler ble styrtet ned med ham. Og jeg hørte en høy røst fra himmelen som sa: «No eier vår Gud frelsen og kraften og riket, og den han har salvet har makten. For styrtet ned er våre brødres anklager, som dag og natt førte klage over dem for vår Gud. Og de har overvunnet ham ved Lammets blod og ved det ord de vitnet, og de har ikke elsket sitt liv helt til døden» (vers 9—12). Også for menneskenes vedkommende er kampens utfall avgjort på forhånd. Kristus har seiret ved sin offerdød og sin oppstandelse og ved Guds evige frelsesvilje. Men Guds idéer og beslutninger som er identisk med hans evige vesen, utfolder seg på jorden og hos menneskeslekten i en rekkefølge av dager og år ved medvirkning av skapte krefter. Satan har altså enno en viss tid foran seg i sin kamp mot Kristus i kirken, og han sitter inne med en viss makt. Sett fra det himmelske synspunkt er hans maktutfoldelse likesom de siste krampetrekninger av et dødsmerket uhyre, men for oss mennesker på jorden er djevelen nok en farlig fiende, og en veldig forbundsfelle kjemper på hans side, nemlig den lønndomsfulle makt som skriften kaller antikrist.

Hvem er antikrist?

Under dette navn forstår Johannes i sin åpenbaring alle kristusfiendtlige krefter som er virksomme i denne verden. Satan bruker dem som redskaper og gjør dem delaktige i sitt eget hat mot Kristus og i sin makt. Som den første fiende nevner Johannes de politiske makter som forsøker å ut-slette kristendommen ved blodige forfølgelser eller å undertrykke den ved tyranniske voldshandlinger. Han skildrer den under skikkelsen av et redselsfullt dyr.

«Og jeg så et dyr stige opp av havet. Det hadde syv hoder og ti horn, og på sine horn ti diadem og på hodene spottenavn. Og dyret som jeg så var likt en leopard, og føttene på det var som bjørneføtter og gapet som en løves gap. Og draken gav det sin kraft og stor makt. Og jeg så et av hodene på det likesom dødelig såret; men ulivssåret ble lægt, og all verden så med undring på dyret. Og de tilbad draken som gav dyret makt; og de tilbad dyret og sa: «Hvem er som dyret, og hvem kan stride mot det?» Og det ble gitt det en munn til å tale store og spottende ord, og det ble gitt det makt til å virke i 42 måneder. Og det lukket opp munnen til spott mot Gud, til å spotte hans navn og helligdom og dem som bor i himmelen. Og det ble gitt det å føre krig mot de hellige og vinne over dem. Og det ble gitt det makt over hver ætt, hvert folk og tungemål og hvert folkeslag. Og de tilbad det, alle som bor på jorden, og som ikke fra verdens opphav har fått sitt navn skrevet

i livsens bok som tilhører Lammet som ble slaktet.» (Johs. åpenbaring 13. kap., vers 1—8.)

På Johannes tid var dyret det hedenske Rom. Med Nero hadde det begynt å halshogge, korsfeste og brenne de kristne eller kaste dem for de ville dyr på arenaen. Derfor er Nero likesom et fellesnavn for alle kirkeforfølgere. «Her er visdommen. Den som har forstand, regne ut tallet for dyret. For det er tallet for et menneske, og tallet for det er seks hundre og seks og seksti.» (Johs. åpenbaring 13. kap., vers 18.) Den mest sannsynlige tolkning av dette tall er nemlig «keiser Nero». Skriver dette navn med hebraiske bokstaver så utgjør deres tallverdi nettopp 666. Dermed faller alle de vilkårlige og fantastiske tolkninger som sekteriske folk har satt i omløp for å vekke avsky mot den katolske Kirke. Selvfølgelig kan man finne eller oppkonstruere en masse andre navn med bokstaver som svarer til dette tall, men av sammenhengen framgår det at Johannes sikter til det hedenske Rom, nettopp derfor var han nødt til å uttrykke seg i «koder», på hans tid kaltes det «gematria» og ble ofte brukt i samtidige skrifter. Nero var den første i en lang rekke av herskere som i tidenes løp gikk løs på Kirken med brutale maktmidler, død, fengsling, landsforvisning og fredløshet.

Det første dyr kjempet imidlertid ikke alene. «Og jeg så et annet dyr stige opp av jorden, og det hadde to horn likesom lammehorn; men det talte som en drake. Og det brukte hele det første dyrs makt for øynene på det, og gjorde at jorden og de som bodde på den, tilbad det første dyr som ulivssåret var blitt helet på.» (Johs. åp. kap. 13, 11 og 12.) «Og det skal gjøre at alle, små og store, fattige og rike, fri menn og trelle, skal bære et merke på sin høyre hånd eller på pannen, og at ingen kan kjøpe eller selge andre enn den som har dyrets merke eller navn eller tallet for dette navn» (vers 17—18). Dette annet dyr som har en viss likhet med lammet, er et bilde på åndelige makter som gjør felles sak med de blodige potentater, falsk religion, falsk vitenskap, falsk mystikk, falsk oppfatning av tilværelsen. På Johannes tid betydde det annet dyr hele den brokete blanding av religioner som strømmet sammen fra Egypten og Orienten og som stadig på nytt oppfordret keiseren og pøbelen til å drepe de kristne eller frata dem deres frihet eller deres borgerlige rettigheter. I mange perioder av sitt liv hadde Kirken lidt under liknende sammensvergelses mellom ukristelig tenkesett og politisk hat.

De 2 dyr sammen utgjør antikrist, de arbeider sammen under en felles inspirasjon av draken. Imidlertid kan vi godt tenke oss at de krefter som motarbeider Jesu verk på jorden: Hat mot troen og Kirken, forakt for den kristne moral, hovmod, hykleri, løgn og politisk maktsyke som vil tilrane seg autoriteten over sjelen, engang ved tidenes ende kommer til å opptre sammen i én personlighet, i en slags satanisk overmenneske, som utmerker seg framfor alle andre kristendomsfiender ved sitt hat, sin svikeyfulle ondskap og sin grusomhet. Slik kan vi iallfall forstå hva Paulus skriver i 2. Tes. brev, kap. 2, 3—4: «La

Pastor PETER SCHINDLER:

Antiquitates Christianae

med enerett for «St. Olav»

Den danske forfatter pastor Peter Schindler — «St Olav»s høyt skattede medarbeider — har vist oss den velvilje å overlate oss et eksemplar av hans enno ikke utkomne storverk «Antiquitates Christianae» til avbenyttelse. Dette verk — som av de sakkyndige betegnes som værende av internasjonal dimensjon — omhandler kristendommens eldste tid, fra år 1—150. Det veldige stoff er innsamlet av forfatteren på hans tallose reiser til kristenhetens første steder, samt i løpet av de siste årene bearbeidet, så det no foreligger — og vil foreligge i 7 bind, omhandlende: I og II: Petrus — III og IV: De apostoliske fedre — V, VI og VII: Kristelig Oldkyndighet. De fleste bind rikt illustrert. Vi skal seinere komme tilbake til det monumentale verk. Her følger noen kapitler av I bind: Petrus. Av plassmangel har vi imidlertid dessverre måtte utelate alle bibeltekstene, som i originalen er trykt in extenso side om side, slik at man hele tiden kan følge med i hvorledes evangelistene hver på sin måte beretter den samme begivenhet, og henviser bare til de steder i det nye Testamente hvor de er å finne.

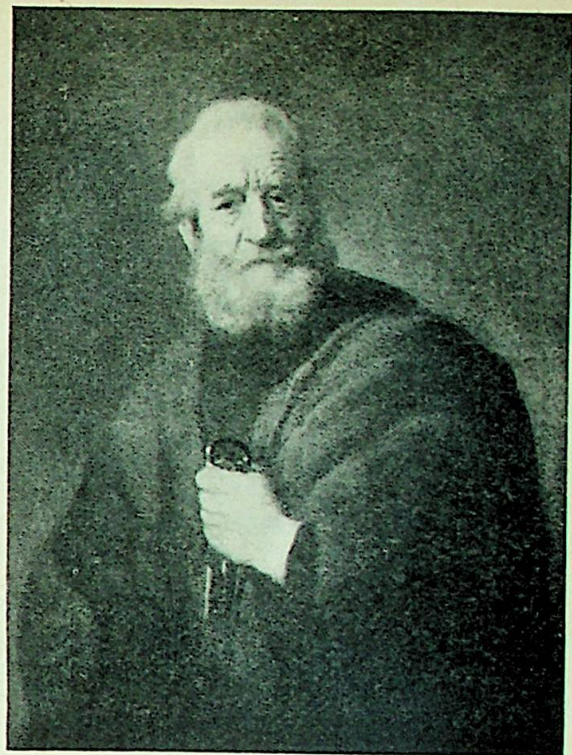
PÅSKELAMMET

I det år, eller halvannet, som går forut for lidelsen, lar evangeliene apostlene tre betydelig tilbake bak Messteren — motsatt i kallelens dager og i den første misjonstid; selv Petrus er rett ubemerket og glir inn i flokkens fellesopplevelser, som mest er av lyttende og

ingen forføre dere på noen måte. For først må frafallet komme, syndemennesket åpenbares, fortapningssønnen, som setter seg imot og opphøyer seg over alt som kalles Gud eller gudsdyrking, så han setter seg i Guds tempel og gir seg ut for å være Gud.»

Men draken er alt på forhånd overvunnet og styrtet. «Og han sa til dem: Jeg så Satan falle som et lyn ned fra himmelen.» (Lukas 10. kap. 18.) Satan selv vet at han har bare liten tid. «Ve over jorden og havet! For djevelen er steget ned til dere med stor vrede, for han vet at han bare har liten tid» (Johs. åp. 12. kap. 12.)

På samme måte er også antikrists skjebne avgjort i forvegen. Helvetes porter skal aldri overvinne Kirken. Også antikrists tid er begrenset. «Herren Jesus skal drepe ham med sin munns ånde og ødelegge ved den herlige åpenbaring i sin heimkomst» (2. Tes. 2. kap., 8). «Vær frimodige, jeg har overvunnet verden» (Johs. 16. kap. 33). Denne Kristi seier over antikrist blir anskueliggjort i Johs. åpenbaring. Etter det forferdelige syn som viser de onde makters fram-

Rembrandt: «Petrus».

tjenende art; bare av og til trer han fram i rampelyset, spørrende, mer spørrende enn de andre og ofte spørrende for andre; men fra no av er han atter gang på gang vist oss i fullt belyst nærbilde.

Vi har nådd onsdag før skjærtorsdag.

Atter en dag, tilbrakt i templet, og natten i Betania. I dag er der dog bare elleve apostler med Jesus; Judas er hos rådet for å melde, hvor og hvornår man kan

gang, stiger et annet syn fram for de troendes blikk. «Og se, Lammet stod på Sionsfjellet, og sammen med det et hundre og fire og førti tusen, som hadde navnet på Lammet og dets far skrevet på pannen De er kjøpt fra menneskene som en førstegrøde for Gud og Lammet, og i deres munn er det ikke funnet løgn, for de står uten lyte for Guds trone» (Johs. åpenb. 14). Satans makt er overvunnet, antikrists hær er tilintetgjort, samlet omkring sin frelser står de troendes skarer som har stått imot verdens lyster og løgn og modig holdt ut i de kvaler de fikk tåle. De nektet å bære dyrets merke, derfor bærer de no i all evighet Faderens og Lammets navn på sin panne. Slik er vår framtid, den er så lys at vi aldri blir motløse under denne verdens kamper. «Og hvem er det som kan skade dere når dere streber etter det gode? Men om de må lide noe for rettferdigheten, så er de likevel salige. Vær ikke redd for dem og la dere ikke skremme.» (1. Pet. 3, 13—14.) Likevel skal vi alltid være på vakt og forberedt til motstand. «Vær edrue og våk, for deres motstander djevelen går omkring som en brølende løve og søker hvem han kan sluke.» (1. Petrus 5, 8.)

fange rabbiene uten å opphisse folket — hva vil de gi for opplysningen? Så avtaler han tegnet og innkasserer slaveprisen: 30 sølvdalere; hele onsdagen lusker han om i ytterkretsen, men ingen leilighet tilbyr seg.

Så opprinner skjærtorsdag, da loven byr at påskelammet skal etes og lovsangen synges over takksigelsens beger: Azymernes dag, 13. Nisan.

Det synes, at Herren har tilbrakt dagen i fred utenfor Jerusalem, sannsynligvis i Betania. Han sender Petrus og Johannes inn for å forberede påskemåltidet hos den velvillige mann som vil låne dem den sal, som skal bli den første kirke.

Forinnen har de brakt et lam opp til templet og latt det ofre, kjøpt azymer, vin, bitre urter og *Haroseth*, den rituelle røde saus — alt nøye etter lovens forskrifter; det hele bringes hen i høysalen med løybenkene, påskelammet settes over ilden, bordet dekkes — no kan Mesteren komme og presidere ved det rituelle måltid.

Ved aftenstid kommer Jesus med de øvrige apostler; han foretar de rituelle innvielser over bordet, og man setter seg til bords.

Apostlene er helt umulige i dag; neppe er måltidet begynt, før det oppstår en trette mellom dem, om hvem av dem der skal gjelde for den største — tør vi gjette at årsaken var at Johannes og ikke Petrus var anbrakt vice versa Mesteren?

Herren nøyes ikke med å tale til dem om at føreren skal være alles tjener, og at de ikke må regne med rangs- eller aldersforskjell; han står opp fra bordet, legger sin kjortel fra seg, omgjør seg med et linnet, slår vann i et fat og begynner å gå fra apostel til apostel og vaske deres føtter, som rekker utenfor løybenkene, og å tørre dem i sitt forkle. (Joh. 13, 6—11 med forspill i Luk. 22, 24—30 og Joh. 13, 1—5.)

Så skulde emnet: hvem der er den største, vel for alltid være skrinlagt? Men akk, klerikal sjalusi er en sykdom, som har sittet apostlenes arvtagere dypt i kjød og blod — ofte har de fullført fottvetting som en rituell seremoni skjærtorsdag, men har vært like så vake som Petrus i forståelsen av det tjenende primat.

*

Når et menneske er på sitt ytterste, kan man gå ut fra at de siste ord han taler, hverken vil være tilfeldige eller konvensjonelle, men ha betydning som et testamente. Herrens private tale til apostlene i nattverdsalen er da også av stor vekt og dyp inderlighet — meget mer personlig enn da han lærte folket offentlig.

To sannheter er no slått fast: Tro, der kan flytte berge, og kjærlighet, som tjener uten tanke på rang og forrett.

Så følger den lange tale, som begynner ved nattverdbordet, avbrytes av nattverden, fortsettes i salen, blir ved, mens de vandrer gjennom staden, stiger på tempelplassen og først stanser da de når Getsemane.

Etter å ha utbygd fottvettingen med talen om at tjeneren ikke er større enn herren, og at størst av alt er å være alles tjener, gjør Herren en reservasjon i sin tale. Han taler ikke lenger til alle, ti en, som eter hans brød, løfter sin hæl imot ham, og det er bedre at de straks får vite det, før det skjer, som må skje, for at profetien skal oppfylles. Dypt rystet vitner Herren no klart ut: En av dere skal forråde meg!

Enno aner de elleve ikke hvem den tolvte er — de ser spørrende på hverandre. (Joh. 13, 23—26.)

De skulde få vite det, og fikk vite det — framskyndet ved deres førers spørsmål; no er Judas brennemerket, han kan ikke mer fjæle seg, «Satan før i ham», og Jesus vil ikke ha ham med til det høyhellige, som forestår; derfor sier han til ham: Skynd deg å få gjort det du har fore! Hans forehavende var så forferdelig at de andre ikke fatter hva han har for seg, og hvor overhengende det er — de mener at Jesus sender kasse-mesteren ut for å kjøpe inn til helligdagene eller for å gi almisse.

Selv forstår Judas ordene; neppe har han fått det dyppede brødstykke, før han lister seg bort; døren går opp ut til mørket, Johannes observerer det og gir stemningen med uforliknelig dramatisk virkning: *Erat autem nox* — men det var natt!

*

Så er det som om luften er rensset; no er ene vennene samlet, og no tar Herren brødet og kalken, som er tilbake på bordet etter påskennattverden og sier hine ord av hellig mystikk og sakramental allmakt, som apostlene så ofte siden skulde si over et brød og en kalk, ham til ihukommelse, og til forkynnelse av hans død, inntil han kommer igjen.

Har de forstått dem i den stund? Neppe mer enn anet det store mysterium, ti kort etter ytrer de seg på en måte der viser, at de ikke fullt ut fatter øyeblikkets hellige dybde.

*

Herren, som no er herliggjort, som Gud er herliggjort i ham, taler dypt inntrengende til sine apostler og kaller dem «små barn» — no skal de til å savne ham etter en liten stund.

Han gir dem et nytt bud: å elske hverandre, som han elsket dem; det skal være deres kjennetegn for verden, deres akkreditiv som hans disipler.

Dog, det er ikke framtiden som bekymrer Herren, det er denne natts prøvelser. (Matt. 26, 31—35. Mark. 14, 27—31. Luk. 22, 31—34. Joh. 13, 36—38.)

Den dype bakgrunn av bortgang og gjenkomst «om en liten stund», som Herrens tale har, går disiplene forbi; no er de så opptatt av forræderi og fare, at de bare sanser det mest nærliggende og står ved Thomas' forslag: å dø med ham, om det skal være.

Hvorfor laste Petrus for hans voldsomme utbrudd av redebonhet? Er himmerikes rike ikke nettopp ifølge skriftens ord for de voldsomme, som tar med makt?

Petrus, som den gang han etter sin irettegån med Jesus var blitt dukket, overløt tidligere Thomas å framsette alles tanke om å gå i døden med Herren; no er det atter ham der taler for alle, og alle nikker de sitt samtykke; selv da Herren bedrøvet har advart ham, blir han halstarrig ved sitt — så langt som til hane-galet kan han ikke i sn selvsikkerhet skimte; Satans rystelse og hjordens atspredelse skal snart nok vise seg.

For å sette mot i dem løfter Jesus deres blikk opp mot det sted, hvor han går hen: Faderheimen, hvor han vil berede dem husrom — de kjenner no veggen: gjennom døden.

Thomas avbryter ham; han har ikke forstått det med «veggen», og Jesus belærer ham: Jeg er veggen og

sannheten og livet... bare ved ham kommer man til Faderen.

Så avbryter Filip ham: «Herre, vis oss Faderen, så er det nok!»

Og no åpenbarer Messias sin absolutte identitet med Jahve, som de no har lært å kalle *Abba*, Fader; de to er ett; hvo, som har sett Jesus, *har* sett Faderen — sårt, at Filip enno ikke har forstått dette!

Med mange og inntrengende ord belærer Herren dem om sitt forhold til Faderen og deres forhold til Sønnen — og så kaster han lys over Treenighetens tredje person: Helligånden, som utgår fra Faderen, og som Jesus vil sende dem — ikke en trinitarisk dogmatikk, men materiale til å danne en sådan av.

Talen stiger til mystiske høyder om det indre liv i den trepersonlige guddom og om Apostlenes forhold til denne.

Judas Taddæus får så sin eneste replikk i evangeliet: Hvorfor vil du ikke åpenbare deg for verden, men bare for oss? Han får vite, at bare hvor der er kjærlighet og lydighet til Jesus kan mysteriet åpenbares — og det er dette, Helligånden skal virke i dem.

Og no når talen tindene: Jesus lyser hin fred, som verden ikke kan få, over apostlene; de må ikke være redde; elsker de ham virkelig vil de glede seg over hans bortgang til den som er større. Talens dype mystikk illustreres greitt ved liknelsen om vintre, grener og frukter, og de får et innblikk i livsforbindelsen med Jesus, som hans er med Faderen — derfor skal de elske hverandre inntil å gi livet for vennene. No er de ikke mer tjenere, som da han kalte dem, men venner — og derfor må verden hate dem, som den har hatet ham; det sies dem, for at de ikke skal ta anstøt, når de opplever det.

Mesteren føler hvor meget der enno er å si dem, men de kan ikke bære det; dog, når talsmannen kommer, skal han både minne dem om Jesu ord og supplere disse, til apostlene er vegledet fram til den ganske og totale sannhet.

Derfor kan han sende dem, som Faderen har sendt ham, så det: å høre eller forkaste dem, er: å høre eller forkaste Faderen.

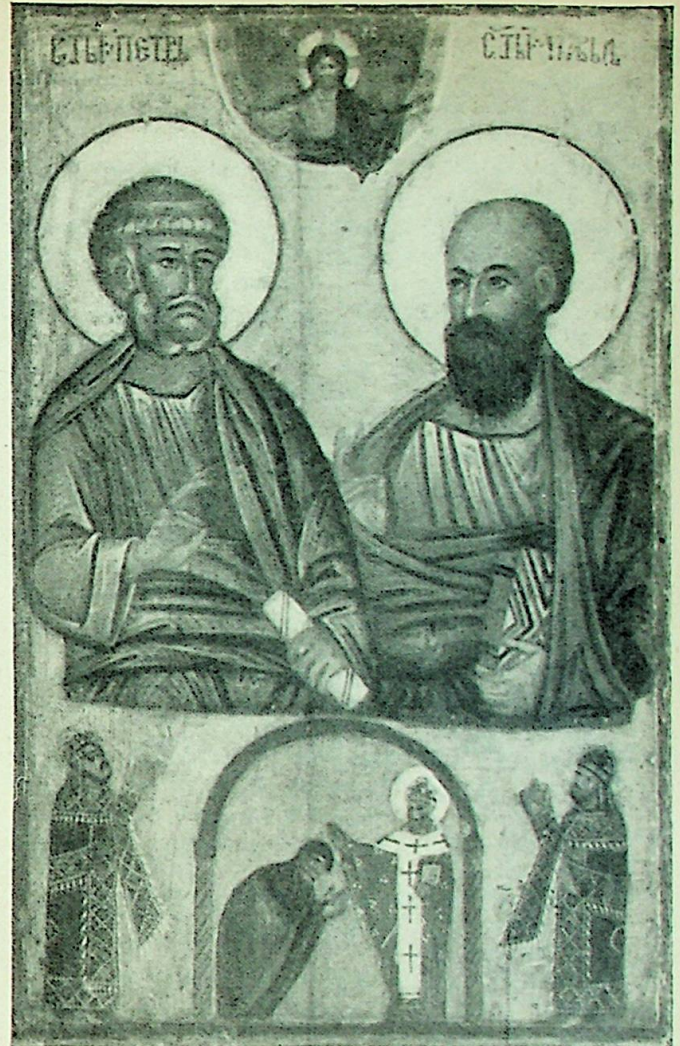
Ei heller dette forstår de selvsamme natt, og noen av dem spør om den «lille stund»; Herren dreier deres tanker fram til dens opprinnelse, når deres sorg, som barselkvinnens, er vendt til glede, og de, etter pinse, ikke mer skal behøve å spørre, men kan leve i bønnehørelsens underfulle verden.

Dette overbeviser dem: Se no fører du ikke billedspråk, men klar tale! No tror de at Jesus er utgått fra Faderen og går til Faderen! Jesus tysser på dem: Ja, no tror de godt nok, men snart skal de splittes og la ham ene — dog, vær frimodige, jeg har overvunnet verden!

*

Allerede tidlig het det: Stå opp, la oss gå! Døren gikk opp, og lyset skinte på elleve brogede kjortler og et hvitt, usydd kledebon — så sluker nattemørket dem, og mens de vandrer gjennom Jerusalems øde gater, taler Herren hele tiden, dempet og inntrengende.

Et sted stanser de — er det på tempelplassen? — og det, menneskesønnen *no* har å si, er ikke til mennesker, men til sin himmelske Fader. De lytter betatt

Gammel ikon med Petrus og Paulus i St. Peterskirken.

til hans yppersteprestelige bønn — de sublimeste ord, der har lydt over jorderik. Jesus glemmer at der er andre til stede; i store syner tar han de elleve og hine milliarder sjeler med, som ved deres vitnesbyrd ned igjen — no tidene skal bli vinklasene på de apostoliske grener, vokst ut av ham som vinstokken, under røkt og pleie av Faderen som vingårdsmannen. Døden er glemt, den lurende fare er borte — strømmende, stigende som en fontenes stråler i månelysets klarhet stiger Herrens bønn mot det høye — en bønn om enhet blant hans troende, verden til et vitnesbyrd om hans egen enhet med Faderen, organisk, ubrytelig kirke-enhet, en som selve monotheismen.

Så tier røsten, så tysner talen — no er det tid å handle!

*

PETRI SVERD

Vegen går over Kedrons bekk til det kjære Oljebjerg, kjent fra så mang en rast på den stille ukens veg mot Betania.

Judas har alarmert vekten, den er på veg gjennom

byens dunkle gater ut i månelyst. Jesus selv vet, at der bare er øyeblikk tilbake — de andre er bare trette og begynner å bli søvnige — men det foreståendes realitet griper ham, så han, da de når over i Oljegårdens skygger, rystes av dødsangst.

Så drar han seg bort fra sitt følge for ene å be. (Matt. 26, 34—36. Mark. 14, 32—42.)

Det dreier seg for apostlene simpelthen om grensen av hva menneskelige nerver kan holde ut. Fra før solnedgang har aftenen og natten vært knuget full av snart gripende, snart rystende opplevelser, og disse åndelig utrenede menn har i timevis lyttet til Mesterens tale — det ble for meget, no krever «kjødet» sin rett, og Herren er, skjønt de jo totalt svikter ham, meget mild i sin bebreidelse og unner dem gjerne noen minutters søvn før katastrofen — selv er han styrket ved engle-trøst etter sin viljes totale overgivelse til Faderen.

Da stunden kommer, flyr han ikke, men går fienden imøte, vander seg under Judas-kysset og står så i hele sin vergeløse majestet, der setter skrekk i vakten, som åndsmyndighet alltid forvirrer væpnet brutalitet.

Hadde Petrus like før skammelig sovet, så våkner han no til dåd og i hukommer sine løfter. Scenen er i all sin desperate villskap gjengitt av alle fire evangelister. (Matt. 26, 51—52. Mark. 14, 47. Luk. 22, 49—51. Joh. 18, 10—11.)

Der er mot og besluttomhet over apostlene, som er forfrisket av den korte søvn: Skal vi så gå på! Petrus venter ikke på angrepsordre, men faller ut — og så avvises hele deres attack, og Malkus øre settes på igjen.

Jesus, som kunde disponere over legioner av engler, har ikke forsvar behov av tapre apostler, han vil drikke den kalk, han skal drikke.

Den skuffelse rammer dem som et lyn. No var jo timen der til et kup, man kunde reise alle påskegjestene fra Galilea — og så avblåses aksjonen, og følgene er lette å overskue.

På et øyeblikk, i et no, ramler det for apostlene — alle som en forlater de sin *Kyrios*; de vilde gjerne fekte for ham, men ikke dele en selvforskyldt forsmødelighet. Selv de tre, der hadde vært med ham i Jairi hus, på Thabor og no alene her i Getsemane — selv de hadde ikke tenkt seg en så ynkelig utgang på Messias' «rike».

På sekunder er ethvert håp bristet, alle løfter svekne, store opplevelser er glemt, dype ords inntrykk er slettet ut... det var altså *ikke* ham som «skulde komme», og der var ingen annen å vente; de var løpt etter en lyktemann og ikke etter det evige lys — de hadde tatt feil; sådan kunde Messias ikke handle i det øyeblikk, hvor de nemt kunde ha overrumplet vakten og med et kup reist skarene fra palmesøndag — no var det blott å redde liv og lemmer; grep vakten fatt i dem, lot de vakten beholde tøyet, bare de selv berget livet og friheten. Alle som en flyktet de og fjælede seg i Jerusalem, mens vakten slepte av med den bundne fange, som dog til sist hadde stilt sin egen person i pant, bare man vilde skåne hans venner.

Sannelig, dette var «deres time og mørkets makt!»

*

I YPPERSTEPRESTENS GARD

Midt i den fortvilede flukt er det dog to, Petrus og Johannes som besinner seg: Det var dog verd å se, hvordan det gikk nazareeren! De søker ikke skjul som de andre, men finner fram til begivenhetenes periferi.

Jesus er bunden, i fakkelskjær, ført til yppersteprestens palass og stedes for Annas, der hadde samlet de eldste og skriftlærde. (Matt. 26, 38. Mark. 14, 34. Luk. 22, 54—55. Joh. 18, 15—18.)

Annas fungerer for sin svigersønn, Kaifas, og benytter sin myndighet som konstituert yppersteprest til å avhøre Jesus angående hans lære og hans disipler — så det var rette tid disiplinene hadde salvert seg.

Herren svarer blott med å henvise til sin daglig i templet framsatte offentlige lære — han vil ikke spille med i den offisielle komedie.

Svaret koster ham et slag i ansiktet fra en av folkene: Skal du svare ypperstepresten sådan! Jesus svar er majestetisk i sin ro: Bevis det, hvis jeg har talt slett; har jeg rett, hva skal det så bety å slå meg?

Dette første forhør mislykkes altså, og Annas lar fangen binde påny og føre ut gjennom søylegangen til porten — han skal sendes hen til svigersønnen, den offisielle yppersteprest, Kaifas.

*

Hos Kaifas er det stort tilløp av mennesker, og alle søker å reise kjæremål mot Jesus for å skaffe basis for en dødsdom — men selv det store antall av anklagere har ikke materiale nok. Det hjelper da to av hans tidligere tilhørere i forvrengt form gjengir hans ord om å «nedbryte dette tempel», så vil han gjenoppbygge det på tre dager... Det var oppfordring til tempelskenderi og blasfemi mot helligdommen — et sådant sakrilegium var skyldig!

Jesus tidde til det hele, enn ikke ypperstepresten kan vriste et defensorat ut av ham overfor sådanne løgner og fordreiser.

Men så kommer reserven fram: han har sagt at han er Messias, Guds sønn! Og her skal det fellende bevis føres, ypperstepresten tar ham i ed, om det er sant. Jesus avlegger kort og klart edsformularen: «Du har sagt det!» Og så fortsetter han med å vitne om sin herlige gjenkomst...

Dette er kulminasjonen, intet ytterligere bevis er fornødent; overfor «bespottelsen» sønderriver ypperstepresten dramatisk sin kappe — alle videre vitner kan avbestilles; man faller over ham og gjengjelder hans «Blasfemi» med neveslag i ansiktet, spytter på ham, slår ham med stokker og hengir seg til en avskyelig morskap: profeter oss, Messias, hvem det var, der slo deg!

*

Mens denne larmende scene rundt om den majestetisk rolige midtfigur foregår inne i Kaifas' sal, trekker det ute i den åpne gård opp til katastrofe for Petrus, som vel ikke har kunnet se hva som skjedde der inne, men ane det av ropene, mens han har hatt travelt med å stå og se upåfallende ut i ildens skjær. (Matt. 26, 69—75. Mark. 14, 66—72. Luk. 22, 56—62. Johs. 18, 25—27.)

Helt upåfallende og uanfektet er det ikke lykkes den brave Petrus å se ut, som han stod og satt i flokken; det, der skjedde der inne, er gått ham til hjerte og har

avspeilet seg på hans ansikt, så en og annen får mistanke — og mistanke fenger som gnister i spåner.

Scenen er klassisk, og den er så malerisk fortalt med sin bakgrunn av nattemørket i søylegården, bålets flakkende skjær, luende øyne, overbevist stirren og hviskende mistanke rundt om forstilt upåfallenhet — dens rappe og krydrede replikkskifte er så sterkt fortalt og hanegalet flenger luften, så all utlegning bare vilde utviske bildet.

To små observasjoner hos Lukas tegner dybden av den pine, som herjer Petri sjel: den lange time han får til å betenke seg i, og som han ikke nytter til å springe fram, melde seg og gå i døden med Mesteren — og det blikk, der borer seg inn i sjelen på ham.

Hvor er det mulig?

Våre tekster viser den sjelelige prosess.

Først har han så meget mot at han dog vil se hvordan det ender, og lar seg av Johannes buksere forbi den mistenksomme slavinne, hvis inkvisisjon han redder seg fra ved en nødløgn: Ork, hvor vil du hen, jeg kjenner ham slett ikke!

Så er faren forøket; mens han er inne ved bålet, funderer hun videre: Jamen, er han allikevel ikke en av dem — med den dialekt? Dermed er tilbaketog avskåret; hun skal nok passe på, at han ikke slipper ut gjennom porten.

Forhøret gjelder jo også hans disipler: Hvem er de?

Den samme tanke dukker opp ved bålet: Hva ble der forresten av dem — de var jo bevæpnet — det er vel ikke smuttet en eller annen av dem inn her for å befri ham...? Man ser seg om på de flammebelyste ansikter — og der er et, som ikke avspeiler de andres gode humør...

Petri svar vekslers mellom grov avvissning, bedyret med skarpe galileiske skippereder: Han aner ikke hvem den person overhodet er — og forstilt dumhet: Han kan overhodet ikke forstå hva det er de taler om... Hans forvirring gjør ikke fornektelsen mer sannsynlig, og no trekker det opp til oppdagelse — men så får man annet å se etter: Døren går opp, og fangen føres ut i søylegangen, hvor han fanger Petrus i et blikk.

Dette er det siste glimt vi får av Petrus før oppstandelsen; Johannes kan følge med helt ut på galgebakken uten å bli antastet, for han er jo kjent i palasset av alle, like fra ypperstepresten til slavinnen i porten.

Petrus ser sitt snitt til å slippe ut gjennom porten — hulkende av et sønderbrutt hjerte går han ene gjennom Jerusalems morgenstille gater.

Skjærende flenger enno hist og her et hanegal stillheten — hver gang rystes «klippen» som av et jordskjelv.

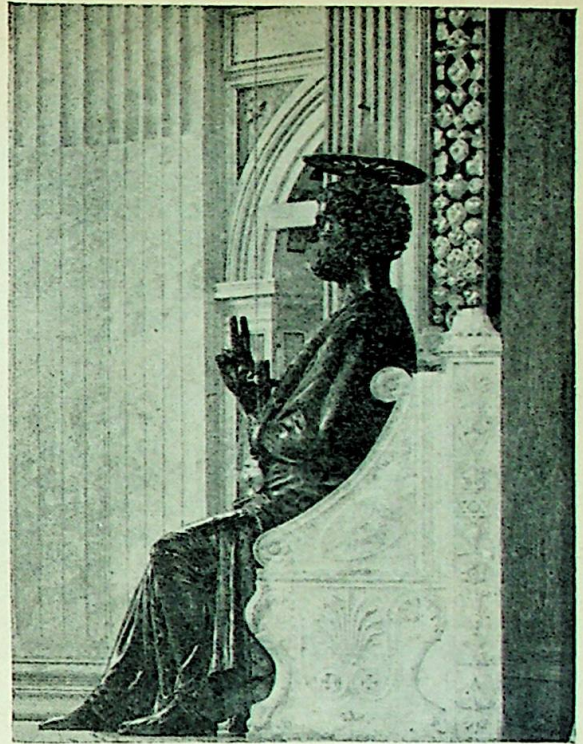
*

VED ALLVERDENS AKSE

Så kommer det to døgn — fra Langfredag morgen til Påskedags formiddag — hvor vi intet ser til Petrus. Vi ser heller ikke de andre, utover det nærbilde vi får av Johannes ved Marias side under korset, og det korte syn av Judas' fortvilte og uhyggelige selvmord, som gis oss av Petrus kort før pinse.

No er Frelseren ganske alene.

Rådet dømte ham for blasfemi: han har gjort seg

Petrus-staturen i St. Peterskirken.

selv lik Jahve — og no, det gryr av dag, fører man ham til *Arx*, da det tør formodes at Pilatus, tross forstyrrelser fra hustruens mareritt, er stått opp oppe i guvernør-palasset.

Før selv å slippe, sender Pilatus ham til Herodes, «den rev», som ikke får et foronsket mirakel å se, ja hvem Jesus enn ikke verdiger et ord eller et blikk.

Atter prøver Pilatus å slippe — hva skal han dømme om de barbarers religiøse stridigheter, og det er jo en skikkelig filosof som man kan tale om «sannhet» med, bare han ikke var så fanatisk — men enn ikke i bytte med Barrabas, hvis død som morder er viss, vil den opphissede pøbel la ham slippe; ja, enn ikke det medynksverdige syn av *Ecce Homo* påvirker dem, og no truer de med å melde ham til Cæsar som uetterrettelig guvernør; risikoen er for stor, så heller ta vrovlet med konen, som har advaret — man vet da heller aldri hva man skal gjøre — han fralegger seg sitt ansvar og drukner det i det proverbielle vannfat — godt, ta ham så, jeg bryter staven og dømmer ham, siden dere absolutt vil det! Kan man så få lov til å være i fred?

Som undertrykt provins hadde jødefolket mistet sin rett til å felle dødsdom — vel overgis fangen til dem som anklagere, men de romerske besetlestropper skal eksekverere dommen.

*

Så vandrer han sin korsveg, nagles til galgen, og treet reises — man benytter eksekusjonen til å henge to røvere ved samme høve, innen høytiden, hvor intet dødt må være over jorden.

Anklageplakaten til skrekk og advarsel for likesinnede kommer til å lyde på jødernes kjæremål: Usurpator av

kongemakten, opprører mot Cæsar — med fullt navn og adresse; jødene er ikke tilfreds, men Pilatus er trett av kranget og lar den stå.

Så følger hine seks timer på korset den lange fredag og de syv ord som faller som timeslag på evighetens klokke; bare en av apostlene, kjærlighetens, hører dem; bare til en av dem, Johannes, er et av dem rettet, og i hans hender betror Jesus — da Petrus har sviktet — det dyreste på jord: *Mater Dolorosa*.

Og så lyder det høye rop, og menneskesønnen bøyer sitt hode og betaler Adams gjeld. —

*

Hvor er de andre? Hvor er Petrus?

Følger han stadig med, bakerst i mengden «for å se utfallet»? Eller sitter han ene i lønndom med sin sjele- kval? Er de samlet; taler de sammen?

Vi kan ikke si det — alle tekster tier.

Vi vet blott, at alle Jesu bekjente og kvinnene fra Galilæa stod langt borte på avstand og så ham bøye sitt hode i døden, og de fornam hvor jorden skalv og klippene revnet, og så de døde gå fram av sine huler — og vi hører at *Maria Addolorata* gikk heim med Johannes...

Mon de andre ikke, skyldige som de var, har skydd å møte moren til ham de har sviktet? Og mon Petrus etter det i gården har turdet vise seg ved høylys dag med fare for å bli gjenkjent?

Var han med da lansens åpnet Jesu side for blod og vann, og da han ble lagt i det nye mausoleum, Joset av Arimataea stilte til disposisjon? Vi vet det ikke.

Hva foretok han seg hele den hellige påskesabbat? Der var neppe fare for at *han* skulde stjele liket ut av graven og gå rundt og forkynne oppstandelse!

Hvor tekstene tier, arbeider fantasien — og legenden er dens produkt.

La oss da ha lov å se Petrus gå omkring i sin sorg, der var så meget mer håpløs, som han jo ikke trodde på oppstandelsen og således ikke så noen mulighet for å få bedt Mesteren om tilgivelse.

Graven kan han ikke komme nær, for der kamperer vekten for å skaffe seglet med S. P. Q. R. respekt; men søkte han mon ikke opp på Golgata? Der var en jorddyngge å se, hvor man, før sabbaten, hadde gravd korssets planker ned; der var enno røde spor etter det som var skjedd, varme og fuktige — og der var enno å se et hull... det, hvori Allverdens Akse hadde stått.

*

EN PÅSKEHILSEN

Evangelistene forsøker aldri å skildre hva de ikke er øyenvitner til; derfor beretter ingen av dem direkte om oppstandelsen, men lar den avspeile seg i vitnene: Soldatene, kvinnene, apostlene, og iblant disse: Petrus.

Kvinnene hadde gått ut tidlig søndag morgen, da sabbaten var forbi, og man atter tør røre et lik; de vil yte den døde den kjærlighetstjeneste, de ikke fredag aften kunde nå, fordi solen stod like ved horisonten, og det var sabbats-vigilie; de hadde hverken fått salvet eller svøpt ham ordentlig.

De finner steinen vellet fra hulen, forferdes og undres,

for de har ikke (som rådet) hørt vaktens beretning om jordskjelvet og lynilds-skikkelsen.

De ser blott den veltede stein og en skikkelse i kledebun som lys og lyn sitte på den, og han sier til dem: «Han er ikke her, han er oppstanden!» De skal i største hast ile inn til apostlene og meddele dem det og sette dem stevne i Galilea — der vil han møte dem!

På vegen heim møter de Herren selv og hører hans vanlige: «Fred være med eder!» Da de falt ned og omfavnet hans føtter, bød også han dem å stevne «brødrene» til møte i Galilea.

Magdalena er på egen hånd gått rundt i Josef av Arimataeas gravlund og har ene møtt Herren; også hun skal gå heim og melde det, og hun kommer først derhen hvor de no var samlet og «sørget og gråt» — men de tror henne ikke: kvinnfolkto!

Var Petrus mellom disse sørgende og gråtende apostler? Neppe — for påskebebudelsen har en helt annen virkning på ham enn på de andre.

Han fikk enda en særlig påkehilsen fra *Kyrios*. Engelen hadde sagt til kvinnene: «Gå bort og si til hans disipler og til Petrus, at han går i forvegen for dere til Galilea — der skal I se ham som har sagt dere det. (Mark. 16, 7.)

Der er en dobbelt mening i å sende ekstra bud til Petrus: både er han apostlenes fører — og han trenger til en oppreisning etter fornektelsen.

Hvordan virker den store nyhet på apostlene? Absolutt ikke opphissende på åtte-ti av de elleve. (Mark. 16, 10—11. Luk. 24, 9—12. Johs. 20, 2—10.)

Enno er oppstandelsen bare negativt bevitnet for Petrus og Johannes: de har konstatert at graven er tom, og at han ikke kan være flyttet til en annen grav, for likklærne lå jo der; kvinnenes meddelelse om at de har sett og talt med ham lys levende, tror de jo ikke.

De øvrige apostlers holdning er opphisset og usikker og faller — som hos de to på veg til Emaus — over i fortvilelse og bitter desillusjon. At kvinnesnakket om den tomme grav og om englesyner har fått noen av kretsen til å løpe ut og konstatere at graven virkelig *var* tom, hjelper ikke — «*ham* så de ikke.»

Mon Petrus hadde hatt en annen tanke enn de andre? Neppe — vi hører jo bare om demrende tro hos Johannes, og dreide den seg om annet enn, at flyttet er liket jo, hvor det så forøvrig måtte være?

*

Da de to disipler i Emaus så virkelig har sett ham og påskedags aften seint etter solfall iler tilbake til Jerusalem i den tro at de kan bringe apostlene positivt nytt, finner de de elleve forsamlet — og no er Petrus (og Johannes) med — men de kommer forseint med sin nyhet; det er skjedd noe der inne — og mens de taler sammen, skjer det noe igjen: *Han* står midt iblant dem og sier sitt kjente: «Fred være med eder!» (Luk. 24, 33—34. 1. Kor. 13, 3—5.)

Den gjenoppstandne har ikke nøydt seg med å sende Petrus en særskilt påkehilsen gjennom kvinnene, men har vist seg for *ham* spesielt — før åpenbarelsen for hele apostelkretsen og for de disipler som var med dem.

Hvor når? Hvordan? Det berettes oss ikke — møtet

VIA APPIA OG DENS GRAVER

Etter slaget om Garigliano-floden ligger kampfeltet no om via Appia, «Vegenes dronning», den mest berømte av alle romerske hærveger. Den ble anlagt 312 f. Kr. av censoren Appino Claudius Cæcus, etter hvem den har navn, og gikk opprinnelig fra Rom til Capua, hvor Hannibals tropper lå i kvarter og ble demoralisert av byens blide sæder. Herfra førtes den videre til Brindisi og åpnet for romerne vegene til Grekenland og Orienten. Mest berømt er Via Appia som gravplass, en dobbelt rekke av praktfulle gravmæler, hvor no bare ruinene er tilbake. Og vandrer vi no ad Via Appia ut mot den romerske Campagne, taler fortiden til oss som kanskje intet annet sted på jorden.

Går man fra Colosseum, gladiatorenes og de ville dyrs mektige sirkus, i retning av den appiske veg, kommer man etter brede avenuer med pene trær, lukkede hagers monotone murer, vinmarker og øde terreng til Caracallas Thermer, som mot horisonten reiser sin selvsomme silhuett. Selv Colosseum synes mot disse veldige ruiner liten, nesten uanselig. Disse Thermer, hvor 1600 mennesker med letthet kunde ta bad samtidig, er no som en forlatt by, søylene er store som hus, salene rommelige som åpne plasser, gangene som gater, det er som en stad oppført av klippeblokker. Her er helt øde mellom ruinene, graset brer seg no, bortover dem, her kan man ligge i solen, glemme verden utenfor og den ødeleggelse som på dette sted har skapt fred, skriver Andreas Vinding.

Etter Caracallas Thermer deler vegen seg ut fra den latinske veg, og gjennom den aurelske mur når vi ad Porta San Sebastiano ut på den egentlige Via Appia. Det første stykke er en skuffelse, man går mellom høye

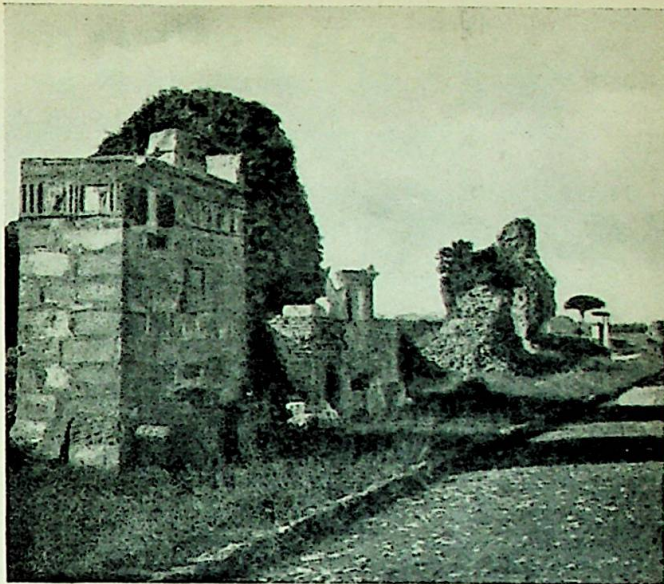
har hatt privat karakter; men vi kan lett gjette hva Petrus har hatt å si sin *Kyrios* og han sin *Kefas*.

Dog forble møtet ikke noen hemmelighet, og da Petrus beretter om det til de andre, tror de av hans munn, hva de ikke trodde av kvinnes. Og da Saulus, år seinere, skal undervise i kristendom, danner denne spesielle åpenbarelse til Kefas hovedhjørnesteinen deri.

*

Herren hadde satt sine apostler stevne i Galilea, men han lar dem dog ikke vente så lenge på et gjensyn; som vi har sett, bekrefter han Emaus-disiplenes vitnesbyrd og apostlenes tro på Petri vitnesbyrd ved å gi dem syn for sagn, da han plutselig står iblant dem med sitt vante *Shalom!* Han benåder dem og iklær dem myndighet til å forlate synder eller nekte synders forlatelse.

Thomas har — av en oss ukjent grunn — vært skilt fra de andre hele den dag, og da han ytterst realistisk avslår å tro på deres meddelelse, får også han, til både syn og følelse, håndgripelig bevis for at det ikke dreier seg om en ånd, men om en realitet av kjød og blod — omenn ikke lenger vår kjødelighets lover underkastet.

Gamle gravmæler på Via Appia.

murer, som skjuler hus og hager, og på varme dager reiser støvet seg i skyer. Men plutselig åpner vegen seg, og man ser ut over Campagnens veldige slette, litt monoton, litt trist, men storslått, og i det fjerne blåner fjellene. Over sletten ses de veldige skjeletter av Aquæduktene, vannledningene, som forsynte det antikke Rom. Man møter tohjelede kjerrer, forspendt med et esel og over baksetet en bred kalesje, som beskytter kusken mot solen. Hist og her ligger i en duftende hage et osteri med små bord under vinlauvet, og verten skjenker oss et glass av den leskende Frascati.

Vegen løper forbi den lille kirke *Domine quo vadis*, hvor sakristanerne enno viser vegsteinen, som bærer avtrykket av Kristi fot, og litt etter står vi ved målet for tusener av fromme turistens vandring, de berømte katakomber. Deres ganger strekker seg tusener av kilometer under jorden. Av de tre katakomber er San Calixtus' den største og mest interessante. Den er oppkalt etter Calixtus, som opprinnelig var dens oppsynsmann, og seinere ble pave fra 217 til 229, og som ble henrettet under Alexander Severus.

Katakombene var på en gang de første kristnes kirke, deres tilfluktssted under forfølgelsene og deres begravelseplass. Deres utsmykning og innskrifter, hvor den første kristendoms symboler, fisken, påfuglen og slangen ustanselig går igjen, er vår viktigste kilde til den romerske oldkirkes historie.

I et lite kapell over jorden mottas man av en trappistmunk, som stikker en et lys i hånden, og ført av ham går man ned i katakomben og følger ham gjennom de uendelige underjordiske ganger, hvor små kapeller veksler med graver og beindynger. I motsetning til andre trappistmunker er det tillatt vegviseren å tale, han tyder de bleke fresker og leser martyrenes innskrifter. Dersom man forsøkte å finne veg på egen hånd vilde man snart fare vill i denne labyrint. Det er hendt at mennesker aldri er vendt tilbake fra katakombene.

Etter katakombene begynner den berømte allé av romerske familiegravsteder. Så langt øyet så, lå her på

BÖNNENS APOSTOLAT

Ved lederen for apostolatet i Oslo Vikariat, sokneprest Høgh, Fredrikstad.

Bønneintensjonene for april:

- I. De unge menns verdige forberedelse til ekteskapet.
- II. Fortsatt framgang for misjonen i Vest-Afrika.

I.

Ekteskapet — ikke bare som sakrament, men også som naturlig forbindelse og pakt mellom mann og kvinne — er hellig for Kirken. Etter sitt vesen går det ut fra selve opphavsmannen til naturen, Gud. Gjenoppretteren av naturen, Jesus Kristus, har gitt de lover som styrker, grunnfester og opphøyer ekteskapet. Men like fullt «har menneskeviljen på en fremragende og ærefull måte sin del i det» (Pius XI). Denne viljens del i ekteskapet er så nødvendig at ingen makt på jorden kan erstatte den. Dette er Kirkens uttrykkelige lære.

Vår hellige Kirke har da også alltid hatt den største omsorg for ekteskapet og for selve ektepakten og for dem som vil slutte denne pakt med hverandre. Dens aldri hvilende krav er: Verdig forberedelse til dette viktige skritt, til denne hellige og opphøyde oppgave, som slektens vel er så avhengig av.

Aldri blir Kirken trett av å innprente foreldrenes, og da ikke minst mannens, farens, rett og plikter, hans plikt til verdig og grundig å forberede seg for sitt kall som mann og far. Og den verger stadig disse rettigheter og plikter mot falske grunnsetninger og inngrep fra andre hold.

Kirkens lære om mannens stilling i ekteskapet er klar og preget av hellig storhet: «Farens myndighet

begge sider av vegen de praktfulle graver, Rotonder dekket av marmor, buer av porfyr, pyramider, veldige granittblokker, som bar forgylte statuer, gravsteder, søyler, små templer med fint siselerte friser, mosaikker, portrettrelieffer uthogd i stein eller støpt i bronse. Alt hva Rom hadde av store navn, av rikdom og makt, endte her for å sove den evige søvn ved siden av sine forfedre. I dag er ikke meget tilbake av fordums prakt. Tiden, barbarenes plyndringer og likegyldighet har i forening gjort sitt verk. Cecilia Metellas grav, en mektig Rotondo, 20 meter i diameter, tidligere bekledd med marmor, ble i middelalderen av slekten Gaetani (13. århundre) ombygd til en festning, kronet av skyteskår, men tross ødeleggelsen ses dog enno en henrivende marmorgirlande med blomster og oksehoder. Det er stadig det smukkeste minnesmerke fra de dødes by, nest etter keiser Hadrians det største gravmæle i Roms omegn. Det er noe uendelig stolt og sørgmodig over disse rekker av halvt forvitrede gravminner mellom pinjer og cypresser. Busker og blomster gror hen over dem, og høyt over den veldige kirkegård løfter seg så langt øyet når, skjellittene av aquæduktenes knuste hvelvinger i det tause og øde landskap.

er av naturen slik at den ikke kan rokkes. Den har et like ærverdig opphav som menneskets eget liv» (Leo XIII). Ut fra dette syn på farens stilling og oppgave, stiller Kirken sine krav, Guds egne krav slik de møter oss i naturlovene og åpenbaringen. Gang på gang lar den sin røst høre, høytidelig og alvorfullt, om ekteskapet, helligheten i det, rettighetene, oppgavene, pliktene og hvorledes disse må oppfylles.

Men dessverre er mange også blant katolikkene blitt revet med av materialismen og dens falske grunnsetninger, så de ikke hører på Kirken og følger dens lære, men går sine egne veier, til skade på legem og sjel både for seg selv og andre. Til dette kommer staten som trenger seg inn på familiens enemerker, uten respekt for foreldrerettighetenes guddommelige opphav og ukrenkelighet, og søker å rive til seg disse.

Begge disse faktorer, tankeløshet på den ene siden og overgrep fra den andre, har i stor utstrekning ført til at selve grunnlaget for familielivet trues. Mer enn noengang før er derfor en grundig og verdig forberedelse til ekteskapet nødvendig. Kristent alvor og kristen ansvarsfølelse må atter komme i første rekke i denne livssak.

Vår hellige Kirke har med sine siste forordninger gjort det som står i dens makt. No gjelder det bare at også den kristne ansvarsfølelse blir vakt til live og gjør sitt, så alle kan få åpent syn for det store, hellige og kravfulle ved ekteskapet og handle i samsvar med det. Det er derfor B. A. etter vår hellige fars, pave Pius XII ønske oppfordrer oss alle til å be for de unge menn især, at de i hellig overbevisning om sin store oppgave grunnlig, verdig og alvorlig forbereder seg for ekteskapet i Kirkens ånd. Det vil vi da også gjøre og av hele vår sjel be:

Jesu høyhellige hjerte, at de unge menn verdig forbereder seg til ekteskapet, om det ber vi deg, bønnhør oss.

II.

Kirkens virksomhet i misjonslandene har i de siste 20—25 år hatt en veldig vekst, takket være ikke minst kardinal van Rossums åpne blikk og iherdige arbeid for misjonene og den apostoliske stols målbevisste arbeid på å løse sin veldige oppgave til verdens frelse. Utviklingen og framgangen kan side-stilles med Kirkens første utbredelse i aposteltiden og i den store misjonstid i middelalderen.

Av alle misjoner viser misjonen i Afrika kanskje de største vansker, men også den største framgang, og da ikke minst Vest-Afrika, særlig Kongo-distriktene. På trass av de store vansker har Kirken her hatt en rik vekst, så det no også tar til å vokse fram et ikke ubetydelig tall innfødte prester.

Påskesolen danser.

Mens vi strevet i kulde og mørke i de lange vinterdager og motet ble mindre fra dag til dag, kom vi til slutt nesten til å glemme, at bakom alt mørket lå våren lys og glad med spirende håp og ventet på oss. Det var som om det bare gjaldt å ta en dag ad gangen. La hver dag ha nok i sin egen plage som det heter det.

Men så en morgen, etter en lang gråværsperiode flommet sollyset over byen, over hele landet og inn i menneskenes hjerter og sinn. Det var våren som holdt sitt inntog i Norges daler. Du måtte ut og kjenne duften av mull — helst ut fra byen og oppover jordene og skogstiene. Ingen duft er oss så kjær som duften av mull om våren. Den er knyttet til sjelens fineste instinkter, til kjærligheten til moder jord, den løfterike trofaste mor, som aldri svikter. No har den sprengt vinterens lenker og bereder seg til atter å bære livets grøde fram til sine barn.

Velger du en aften i snøløsningstiden til ditt første møte med våren, vil du bli møtt av en selsom musikk. Våren har satt opp sitt store orkester. Formår du å lytte rett, når de frigjorte vannmasser med brus og bulder styrer mot havet, og isen sukkende slipper sitt tak og slår følge, vil det lyde for ditt øre som et mektig oratorium av brusende orgeltoner, kanskje med en klagende cello og lette buestrøk av fiolin i blant. Intet i naturen er uskjønt eller disharmonisk, vil du tenke. Vårens høye kjølig-blå himmel hvelver seg over deg. Snart vil millioner av blinkende stjerner se ned til jorden, slik som de har sett ned til skiftende slekter i tusener av år. En slik aftenstund gjør deg trygg og glad og styrker din tro på at Gud enno holder universet i sin hånd. Og du minnes hva derom er skrevet: Så lenge jorden står skal natt og dag, sommer og vinter, frost og hete aldri avlate. Med andre ord, vårt liv er i Guds hånd. Intet kan skje med oss uten hans vilje.

Fra dag til dag skifter no våren karakter.

Snart kommer de vingede skarer fra syden og gleder oss med sin sang. Hvor jublet vi ikke som barn, når vi så den første linnerle, eller den første stær fløytet sine vemodige toner fra takmønet!

En skjønn dag er veggroftene kantet med gull av den lille lerfivel, og blåveisen titter fram under trærnes beskyttende grener, løvtrærne skyter knopper — og hjertene gledes. Der finnes vel neppe så steinet en ur i et menneskesinn, at der ikke finnes litt mull for håpets spirende grønnsvær.

Velsignede vår som kommer med tro, håp og kjærlighet til vinterens herjede hjerter! Og våren bringer oss påsken med oppstandelsens morgen, så vel kan naturen synge sin høysang og alt levende gledes. Det var engang tre små barn

Enno større vekst og framgang og enno rikere resultater av misjonærenes offer og arbeid er den nåde B. A. vil be om for misjonen i denne måned. Derfor ber vi:

Jesu høyhellige hjerte, at du vil gi misjonen i Vest-Afrika enno rikere framgang, om det ber vi deg, bønnhør oss.

„Enhver fugl synger med sitt nebb“

Som et apropos til denne artikkel i «St. Olav» for 17. februar hitsettes et par «uttalelser fra dansk «Katolsk Ugeblad» i anledning utgivelsen av den nye søndagsmessebok, som der nede har vært imøtesett med så megen interesse: I overensstemmelse med det alminnelige ønske om at *menigheten så meget som mulig deltar i sangen ved høymessen* og de øvrige liturgiske gudstjenester er denne del gjort så fyldig som plassforholdene tillater det. Gregoriansk sang består av to hovedavsnitt, nemlig messer m. m. og hymner, litanier m. m. I avsnittet messer finnes foruten Asperges og Vidi agnam 8 forskjellige messer, samt rekviemsmessen. De 8 messer er valgt med henblikk på, at *menigheten etterhånden kan lære å synge den til dagen hørende messe*. Likeledes inneholder bladet et intervju av biskop Suhr om samme emne, hvori biskopen uttaler: «Der er lagt megen vekt på den gregorianske sang. Den nye bok vil kunne bety et stort framskritt i retning av *menighetens deltagelse i messens liturgiske sang*. Jeg gleder meg til å besøke våre menigheter når *alle, voksne såvel som barn* med denne bok i hånden synger med på de gregorianske melodier. Også ved ettermiddagsandaktene vil gregoriansk sang no kunne få en rikeligere plass. F. eks. skal vi no gjerne synge Te Deum på latin, som det seg hør og bør i katolske kirker.»

Sigrid Boe.

som hadde hørt at solen danset over åskammen påskemorgen. Det var så mange som hadde sett det og hadde fortalt om det. Barna hadde lenge ønsket at de måtte få gå og se dette underlige fenomen. Endelig en påske var de blitt så store at de kunde foreta turen. De ble vekket tidlig om morgenen, for de måtte være på toppen av åsen på den motsatte side av solen for kl. 6. De ilte av sted med raske skritt gjennom den stille sovende by, oppover åsens sikk-sakk-stier. Da de stod på åsens øverste platå var skyene begynt å farges over solåsen, og det utviklet seg til en uanet prakt av gull, purpur, fiolette og grønne toner. Barna stod i den ytterste spenning og så på dette herlige fargespill. Så med ett ble det hele et eneste blendende stråleskjær, og til slutt en hel ildkule, som et øyeblikk hvirvlet rundt som et hjul og kastet stråler til alle kanter. Slik fortonet det seg for barnas øyne. Plutselig stod alt stille, og stor og majestetisk steg solen opp over åskammen og forgylte hele åsen. Og snart kastet den også sin gullglans over hele byen. Barna hadde tatt hverandre i hånden. De stod som fjettet overfor dette betagende skjønnhetsinntrykk. Hva var egentlig skjedd? De hadde sett en praktfull soloppgang, men hadde de ikke sett mer, hadde de ikke sett inn i Guds herlighet? Var det ikke vakkert? lød plutselig en stemme bak dem. Da de vendte seg, fikk de se en ung svartkledt mann. De kjente ham som byens unge kapellan. Så dere solen danset? sa han. Barna nikket, de turde ikke uttale seg mer om den ting. Den danser av glede påskemorgen over at Jesus er oppstanden, »

KATOLSK KRISTENLIV -

Tilegnet alle konvertitter.

Liturgi er ikke det første en konvertitt ser. Lysene, blomstene, tonene, seremoniene, skikkene, bildene, symbolene, sakramentene..... alt dette er enno ikke liturgi.

Messen er heller ikke enno liturgi. Selv bruken av «messeboken» er enno ikke liturgi så lenge den bare betyr at man følger høymessens tekst (i stedet for å lese i bønnebok eller be rosenkrans!).

Konvertitter bør ikke det første året beskjeftige seg med liturgi.

I begynnelsen er bare to ting betydningsfulle: innførelse i sakramental kristendom med samliv med alterbord og skriftestol og øvelse i kommunion. Og bønn og et supplerende studium etter opptagelsesundervisningen med lesning av kirkehistorie og litteratur om Kirken. Først når vi kan begynnelsesgrunnene bør vi gå videre. Men så må det neste skritt også være liturgien.

Her trenger de fleste vegledning. «Messeboken» er uunnværlig. Tilrådes må det også å danne en studiekrets med en prest som leder.

Hva er så egentlig liturgi?

Det er Kirkens tale til sin himmelske brudgom idet den kirkeåret igjennom gjenopplever hans jordeliv og hans herlighet, hans mors heder og hans helgeners glorie. Det er ikke bare den daglige messe, fulgt med Kirkens egne ord, men enn mer en *samleven* med Guds Kirke, en *innleven* i dens tankegang. Det er å la sin egen bønn gå opp i hele Kirkens bønn. Det er å bli et i ånd og sannhet levende ledd av Kristi tilbedende og lovsyngende Kirke. Det er å lære kirkeårstidene å kjenne — å forberede seg ved vigilier til alle kommende fester og spore deres etterklang gjennom oktaver. Kort sagt å hylle sin sjel i tidens kirkefarge.

Sentire cum Ecclesia sier et gammelt ord, dvs. føle med Guds Kirke, være *stemt* av den.

presten. Alt jubler av glede i dag. Kan dere synge? Jo, de to største barna kunde da synge, mente de. Og så stemte presten opp og sang:

Påskemorgen slukker sorgen,
slukker sorgen til evig tid.
Den har oss givet lyset og livet,
lyset og livet i dagning blid.
Påskemorgen slukker sorgen,
slukker sorgen til evig tid.

Og barna fulgte med så godt de kunde.

Se det var bra, sa presten, dere kunde jo alt sammen. No må dere gå heim og fortelle mor og far hva dere har sett.

De vil aldri glemme det.

Barna glemte aldri denne påskemorgen. Men om de dengang hadde vært på

S.

Hvor ofte skjer det ikke at vår bønn ikke kan finne ord — eller at den finner bare profane ord som vi ikke synes er Gud verdige — eller at vi utover våre personlige bønner gjerne vil dyrke Gud. I alle disse tilfelle kommer Kirken oss til hjelp ved å rekke oss sine liturgiske tekster.

I det små kan vi alle føre en liturgisk strøm inn i vår bønn ved å gi liturgiske tekster plass i den.

Veni Creator i morgenbønnen, *Te Deum* i aftenbønnen f. eks. Eller *Lauda Sion* foran tabernaklet eller *Dies iræ* som bønn for en god død. Og litanien — hvilken rikdom å øse av! Også *forbønnene* kan låne form av liturgien. Etter litaniet til allehelgen står en herlig rekke — og i messen på Langfredag står Kirkens egen for hele verden.

Lex orandi, lex credendi sier et gammelt ord: som vi ber så tror vi!

Vi vil beskyttes mot faren (og den er der!) for å be mot troen, å «komme for langt ut eller å falle i falske tanker om Gud under bønner, så har vi intet sikrere vern enn Kirkens egen bønn, *liturgien*.

Er da det første trin til forståelse av liturgi for en konvertitt det: å forme sin personlige bønn av liturgiske tekster — så er det andre: å sette seg inn i kirkeårets tankegang og i dets uttrykksformer. Og å sette seg inn i messens detaljer både hva tekst, seremonier, ting og symboler angår. Og endelig: å sette seg inn i opprinnelsen til disse variasjoner.

Som eksempel: for å skjønne missalets *statio* i fastetiden kan man samtidig lese Johannes Jørgensens: «Romerske Helgenbilleder» eller «Romersk Mosaik» for å lære disse gamle stasjonskirker å kjenne. Dette kunde fortsettes med tallrike eksempler.

Når studiet er gjort kommer *innøven* og så *innleven*, og når den er forbi er det tid å sette seg inn i døds-liturgien for så er livet også forbi.

Liturgi er ikke agn for å fiske protestanter, ikke bløndverk og påvirken gjennom lys og farge og tone — det er Guds voksne, modne, gjenløste barns felles tale, sang og bønn. Det er det fullkomne uttrykk for Kirkens sjeleliv. Og det er ikke en spenntøye for å hindre sjelens frie pust, men det er *moren* som lærer barnet å tale, synge og be.

Oremus cum Ecclesia: la oss be med Kirken. Ordet er deilig — all gåen-på-egen-hånd er forsvunnet for felles bønn i Kirkens ånd og med Kirkens ord. Alle villskudd, alt egensinn, all forvirring, all uorden i vårt bønneliv er utelukket. Det gir harmoni og høyhet — det gir Pax. Den fred som er den liturgidyrkende benedektinerordens valgspråk, mål og velsignelse.

Kan en konvertitt som har lært det nødvendige for å forstå liturgien ikke finne anledning til å følge den, så kan han dog gjennom sin egen bønn øse av de rike kilder.

XVI
LIVSLØPET

Den periode om hvilken man ti år etter seir: «min konversjon», «under min konversjon», «da jeg konverterte» — kan vare kortere eller lengre tid. Den hører opp den dag da det faller helt naturlig å være katolikk. Altså ikke: den dag da man ikke lengre føler man er katolikk — den glede gir Guds oss til vårt siste pust! Men den dag vårt katolske liv er blitt *natur*, og vår «fortid» står for oss likeså gåtefull og ubegripelig som katolismen før.

Da er man ikke lengre konvertitt, men katolikk. Varer det lenge? Måneder? År?? Umulig å si — naturene er forskjellige og tiden veksler etter individet.

Men den dag man føler man er «voksen katolikk» innfinner det seg et *vakuum*, et tomrom: «hva no?»

Det er alltid vanskelig å gå fra en tilstand over i en annen enten det så skjer ved brudd eller vekst. Vi husker det både fra syvårsalderen, fjortenårs, fra tyvene — det gamle hylster er skutt av og ligger der, og den nye skapning er enno uferdig, ufullkommen, ufullbåret.

Aller alvorligst er denne overgang når det skjer fra det *midlertidige*: konversjonsperioden, til det *endelige*: livsløpet i Kirken.

Der står vi overfor selve vårt liv, vårt eget liv, overfor det eneste liv vi har, overfor ansvaret og byrden — — — og langt ute i horisonten øyner vi porten inn til den *evige* fortsettelse av dette *eneste* liv.

Så reiser spørsmålet seg: under hvilke forhold, i hvilken stand bør jeg tilbakelegge det vegstykke fra hvor jeg no står, til porten der langt, langt borte. Det er bare én veg for meg, den enkelte, én veg jeg er kalt til i dette liv, til dette ene mål. Og det er stor fare for å ta feil — bare ett skritt bort fra den veg som er min og jeg kan tape både mål og veg av syne.

Vi vet fra vår undervisning at det bare er to veger å gå, to måter å leve på: som ektefelle eller i Kirkens tjeneste — jeg ser her bort fra de ikke mange som har kall til å leve et enslig liv utenfor den geistlige stand. Det betyr for den unge mann: prest. ordensmann, legbror, arbeidende eller kontemplativ..... på den andre siden: mann og hustru, far og mor.

Vi vet med hvilken ærefrykt og høyhet Kirken inngjerdet begge disse stender og hvilken plass den gir dem i sitt liv. For oss gjelder det: hvilken av dem er jeg kalt til?

Som grunnregler for denne avgjørelse vil jeg nevne tre:

1. Det skal *ro* til å finne sitt kall. Søk ikke umiddelbart etter konversjonen. Vent i det minste et år eller to, finn deg først til rette i Kirken, få sinn og sjel — og nerver! — i fullkommen ro. Bli først en fullt opplyst katolikk før du tenker videre fram (hvis du da har noe valg). Bli først fri for romantikk og fantasi med den første tids altfor glødende begeistring, med dens åndelige uro og forvirring. Lær først å bekjempe dine grunnfeil. Lær først deg selv å kjenne.

2. Det skal så *tid* til å finne sitt kall. Kan hende lang tid — det viser historien til mange fromme sjeler. Kan hende vil Vårherre først føre deg gjennom ydmykelser og prøvelser eller kan hende han først har bruk for deg annet sted. Så lenge du er i din *standspålit*,

så lenge du oppfyller «de nærmeste krav» kan din samvittighet være rolig. Så lenge er du nemlig i Guds vilje. Lyder det så kallende stemmer i ditt indre eller utenfra da *ta tid* — fastsett en rett fjern dato (jul til påske — pinse til allehelgen) før du vil låne øren til noe utover det usedvanlige. Det skal nemlig tid til å skjelne stemning fra kallelse, ønske fra draing, lokketoner fra inspirasjon.

Be i den tid — be meget — og be *med Kirken*. Be ikke om *ditt ønske*, men om *Guds viljes* fullbyrden. Be om lys og kraft til å vandre Guds veger om de så går gjennom ild og vann til korset.

Ditt eget hjerte, verden og Satan taler i ditt hjerte samtidig med Gud. Det tar lang tid å «prøve åndene» — ta deg den tid. Du taper intet, men vinner alt.

3. En sjelesørger er det tredje Du trenger. Ikke bare en regelmessig skriftefar som du alltid kan finne — men en prest som (kan hende uten påfallende egen-skaper og uten selv å vite det) forstår nettopp *din* sjel til bunns. Kanskje må du søke lenge før du finner den rette, kanskje er det nettopp ham som har opptatt deg — det er «Guds ånd som vitner med vår ånd» som skal vise Deg ham. Har du ham, har du en skatt, en perle, et gode for tid og evighet.

Legg så hele din sjel i din sjelesørgers hånd. Forklar ham dine evner, tilbøyeligheter, skrøpeligheter, dyder, fall, trøst, gleder, sorger, trengsler — vær for ham som krystall i en solstråle.

Det tar tid. Det bringer skuffelser. Men det er Guds største velsignelse til deg: sjelesorgen.

Kanskje forstår han ikke dine rent *menneskelige* interesser og sympatier og kanskje skuffer han selv deg ved sitt *menneskelige* vesen i sneverhet, stivhet, formløshet osv. Men er du sikker på at han til bunns forstår *din sjel* og at Gud har gitt deg ham til sjelesørger så bry deg ikke med resten.

Skjul intet for ham. Selv om du skrifter noe for en annen prest så meddel ham det.

Når han har kjent deg i en tid hvis lengde han selv må avgjøre, så ta imot hans bestemmelse som kom den fra Guds egen hånd. Da har du til andre dyder føyet *lydighet* i etterfølgen av han som «var lydig til døden, ja korsets død».

Høyere kan du ikke nå på det stadium. Men du rekker bare til det ved å bære korset i Frelserens fotspor: ydmykelsens, selvfornektelsens kors som det er: å være kjent av en annen (utenfor skriftestolen!), nesten som du er kjent av Gud, bedre enn du er kjent av deg selv.

Og det er *korset*: ikke selv å råde for sin egen skjebne, men å ta mot bud. Ingen makt i verden, hverken Guds Kirke eller Gud selv kan eller vil tvinge eller forplikte deg til dette. Du gjør det selv, *frivillig* som offer og avkall, i troens ånd og på Kirkens råd, i helgenes eksempel og Kristi etterfølgelse — han hvis «føde» det er å gjøre min himmelske fars vilje.

Kommer du til dette er du allerede i sinnet prest eller ordensperson idet du har *forsaket* verden og deg selv (det siste er det vanskeligste!) og lever i enslig renhet, lydighet og en for din noværende stilling passende økonomi. Tilbake står det da å avgjøre *hvor* i Kirken dette

Katolsk rundskue.

Den store pavefilm går no sin seiersgang i Sverige. I Danmark, hvor pressen enstemmig anerkjente denne film om pave Pius XII — «Pastor Arigelicus» som den heter etter det tilnavn som i følge profeten Malakias er knyttet til den noværende pave — som det storverk den er, samlet den i ukevis fulle hus og ble blant annet framvist på tre lukkede forestillinger, bare for ordenssøstre. I Sverige ble den først utlånt til Upsala universitet, hvor den ble framført for de studerende. Universitetets rektor hadde i den anledning innbudt Sveriges katolske overhyrde, biskop Müller, til å holde et foredrag om paven, i forbindelse med filmen, likeledes var erkebiskop Eidem innbudt. Da biskop Müller besteg talerstolen, reiste hele forsamlingen seg i ærbødig hilsen til den første apostoliske vikar som har talt på Uppsala universitet.

Biskopen gav en malende og livfull skildring av filmens innhold og fortalte bl. a. at han selv har mottatt sin bispevigsel av den daværende kardinal Pacelli. Enn videre framhevet han filmkunstens betydning når det gjaldt å forkynne spirituelle verdier. Da biskopen hadde endt sin tale og forlot katetret, så man erkebiskop Eidem reise seg og varmt trykke hans hånd. Seinere er filmen forevist den katolske menighet i Stockholm og derfra går den no ut over hele landet.

En islending på Holar's gamle bispesete. Etter mgr. Meulenbergs død, er Montfortanerpater Johannes Gunnarsson utnevnt til apostolisk Vikar for Island. Etter ca. 400 års forløp er en av Islands egne sønner no blitt martyrbispen Jon Arasons etterfølger.

Biskop Gunnarsson er født 1897 i Reykjavik og studerte til prest i Holland, hvor han ble vigslet i 1924,

liv skal føres, dette livsløp løpes, dette sinn skoles — og kronas.

Alt dette gjelder som man vil forstå den som ikke har kall til ektestanden, men til den geistlige stand. De andre skal vi seinere komme tilbake til.

XVII

OM Å «MELDE SEG UT»

Det hersker en del misforståelse angående det «å melde seg ut» av Kirken. Som om det bestod i at man ble slettet ut av en kirkebok. La oss se litt på det.

Kirken er Guds rike. Det ved arvesynden fortapte menneske får frukten av vår Frelasers fullbrakte forløsningsverk på Golgata tilvendt gjennom dåpen, styrket ved alterets sakrament. Engang skal hans livsveg helliges ved ekteskapets eller prestevigslens og hans død skal gjøres god ved den siste salvings sakramenter. Det som skjedde på Golgata strømmer som nåde ut over hans liv, virker, vokser, seirer og kronas i himlen. Stille så overfor dette tankegangen «å melde seg ut». Resultatet blir: en utmelding av Guds rike, av frelsen, av nåden. Det vil si: fortapelse, selvforskyldt med vitende og vilje. Den utmeldte kan ikke beklage seg — han har selv truffet sitt valg.

hvoretter han vendte tilbake til Island. Biskopen er sønn av Islands første konvertitt, den no 90-årige kjøpmann Gunnar Einarsson, som av pave Pius XI i 1927 utnevntes til ridder av St. Gregorius-ordenen for sine fortjenester for Kirkens sak på Island. Hans konversjonshistorie er i øvrig ikke helt alminnelig. I slutten av av 1860-årene kom en ung franskmann, pater Baudoin, til Island for å grunne en katolsk menighet. Han forsøkte i Reykjavik, men ble så fiendtlig behandlet av myndighetene, at han søkte tilflukt lengere nordpå. Der ble han innbudt av Gunnars far, som syntes synd på ham, til å bo hos dem, og til takk leste han med barna, med det resultat at Gunnar ønsket å bli katolikk og også fikk lov til det. Etter noen års opphold i København, vendte han tilbake til Island, men kort tid etter forlot pastor Baudoin landet, og i tyve år fikk ingen katolsk misjonær adgang til det. Likevel greide den unge konvertitt å holde ut, uten støtte av hverken prest eller sakramenter. Ja, hva mer er, da han giftet seg ble også hustruen hans katolikk og sammen dannet de det første katolske hjem på sagaøya. De var aktet og æret av alle de kom i berøring med. Da det etter de tyve års forløp ble grunnlagt en katolsk misjon i Reykjavik, solgte kjøpmann Einarsson straks sin eiendom på Nordisland og flyttet med sin familie dertil, hvor han stilte alt han eide til disposisjon for søstrene og prestene. Og no har han altså hatt den glede at en av hans sønner er blitt biskop av Holar.

«Maria-åpenbaringen i Fátima», L. Gonzaga de Fonsecas kjente bok er no utkommet på St. Ansgars forlag. Den omhandler den underfulle begivenhet i Portugal, hvor Gudsmoren seks ganger i løpet av 1917 viste seg for de tre små barn som voktet sau i en fjellegn ved Fátima, og hvorledes sannheten av barnas ord ble bekreftet ved det såkalte «solunder i Fátima», som i 1917 ble iaktatt av over 70 000 mennesker, troende og vantrø, bønder og bybeboere, vitenskapsmenn og journalister. No er stedet blitt et åndelig sentrum for store deler av Portugals befolkning og et fristed for fromhet og nestekjærighet.

Sankt Knuds skole i København har utsendt et vakkert festskrift i anledning sitt 75 års jubileum. Skolen som er en av den katolske Kirkes bærende søyler i Danmark, teller blant sine elever ikke mindre enn 15 danskfødte prester, hvorav de 11 lever og virker no. Den mest kjente av disse er vel pater Jon Svensson, S. J. — den internasjonalt berømte forfatter av «Nonni»-bøkene, som er oversat til ca. 30 språk. Han har også skrevet et bidrag til jubileumsboken — for tiden arbeider han i øvrig på en ny bok: «Nonni reiser som 80-åring til Japan». Skolens jubileum ble på grunn av tidene kun feiret med en Pontifikalmesse i Jesu-Hjerte-kirken i Stenogaten, men den har mottatt mange hilsener og gode ønsker for framtiden. «St. Olav» føyer de norske katolikkens til: Ad multos annos!»

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo